

'DE NATUUR IS KUNST IN ZICHZELF'

DE NATUUR INSPIREERT AL EEUWENLANG TALLOZE KUNSTENAARS. ZO OOK IN DIERPENHEM. ACHT MODERNE NON URBAN GARDENS WISSELEN DE TUINEN VAN DE STID.VOLLE BUITENPLAATSEN EN HET TWENTSE COULISSELANDSCHAP AF.

TEXT: RUD SLAGMOLEN | FOTOS: RUD SLAGMOLEN, KATA LETO

Buitenhuis Vesterflier,
dat hoort bij lancetdod ligphuis

'Door een tuin te maken in de kruin van een boom win je aan tijd en schept je nieuwe ruimte. De boom is drager van nieuw land'

'Oh meid, m'n rug. Ik ben kapot.' In het Twentse Diepenheim is de voormalige wasplaats de Bleek in de oorspronkelijke staat hersteld. Een bronzen sculptuur toont vier vrouwen die met elkaar de diverse handelingen van het wassen uitbeelden: wassen, wringen, drogen en bleken. Eigenlijk drie vrouwen, want de vierde is zichtbaar vermoed. Haar gezicht spreekt boekdelen. De handen in de rug en de pufpende blik geven aan hoe zwart dit werk destijds was. Geen lekket leventje, denk je. Maar als je even later bij landgoed Nijenhuis aanslaat, besef je dat dit niet voor iedereen opging. In gedachten zie je diensterjes met witte schortjes voorbijsnellen om thee, cake en kookjes te serveren aan kasteeldames die met elkaar keuvelden over de kunst van het genieten. Ja, dat leven op zo'n buitenplaats – Diepenheim telt er zeven – was toch heel wat aangenamer.

Diskoud binnen

Al sinds 1799 is landgoed Nijenhuis in het bezit van de familie Schimmelpenninck. Vader Gerrit kocht het voor zijn zoon Rutger Jan (1761-1825) die later door Napoleon werd benoemd tot raadpensionaris van de Franse Republiek. Eigenlijk: staatshoofd van Nederland. Overigens niet voor lang. Omdat hij niet voldoende in de pas liep met wat de Franse keizer voor ogen had, schoof hij Rutger Jan negen maanden later aan de kant voor zijn broer Lodewijk. Ook journalist en presentator Sander Schimmelpenninck groeide er op. In dagblad *Trouw* nuanceerde hij het leven op zo'n buitenplaats. 'Het is er ijkoud, er is wel

centrale verwarming, maar voor de reis tussen de kamers moet je eenjas aanbrekken. De kastelen waren voorheen als somberlijf gebouwd. De adellijke families woonden in het westen en kwamen in de zomer met de koets naar Twente.'

Aan de andere kant van Diepenheim kom je,

van de Schimmelpenninckjes.

Tuinen van de 21ste eeuw

Tijdens je fiestocht concludere je dat landgoederen en kunst hier heel goed samen gaan. Zo dacht Kunstuvereniging Diepenheim er ook over. Met een liefde voor tuinen gaf zij diverse kunstenares de opdracht *Nieuw Urban Garden* te ontwikkelen: tuinen van de 21ste eeuw. Jeroen Koijmans ging met dat concept aan de slag en ontwierp een boomtuin. Even na buitenplaats Westerflier fietst je via een smal grindpad door een weiland naar de Schipbeek. Halverwege wacht een 250 jaar oude elke op. Vervuld met trots, zeker nu die door kunstenares Jeroen onder handen is genomen. Zijn uitgangspunt: tijd en ruimte in een niet-stedelijke omgeving. 'Een tuin heeft tijd nodig om te groeien. Door een tuin te maken in de kruin van een boom, win je aan tijd en scheep je nieuwe ruimte. De boom is drager van nieuw land', meent hij. En dat klept, vinden ook Margot en Larie Vanuit Diepenheim: fietsen ze geregd naar deze elk, stallen hun tandem dan regen en klimmen via een open wenteltrap naar boven, wijnflesje en glazen mee. Boven is een plateau aangelegd met varcos en mossen. Een klein padje leidt er naar een tweepersoonsbankje. 'Door de bladeren van de boom hebben we een mooi uitzicht op de groene omgeving en de aangrenzende B-wegen en fietspaden door het coulisse-slingserende landschap naar dorpen als Marktrede, Hengelo en Bentelo. Maar het zijn vooral de kunstuinen rond Diepenheim waar je wat langer blijft hangen. De

Zonder hoofdletters

Na deze boom kruis je wat later de Schipbeek en fiets je naar het piepkleine Gelselaar. Dan gaat het via slingerende B-wegen en fietspaden door het coulisse-landschap naar dorpen als Marktrede, Hengelo en Bentelo. Maar het zijn vooral de kunstuinen rond Diepenheim waar je wat langer blijft hangen. De

kunst in de natuur

landgoed Nijenhuis

Hier betaalt men weegeld	
Tarief:	
1 wagen op vier wielen	10 cent
1 kar op twee wielen	5 =
1 paard	25 =
1 koe	25 =
1 schap	15 =
1 varken	15 =

COLONIALE WAREN	
1. Waren B.J.Y	

TUINEN WARMELD	
Engelse en Franse tuinen.	

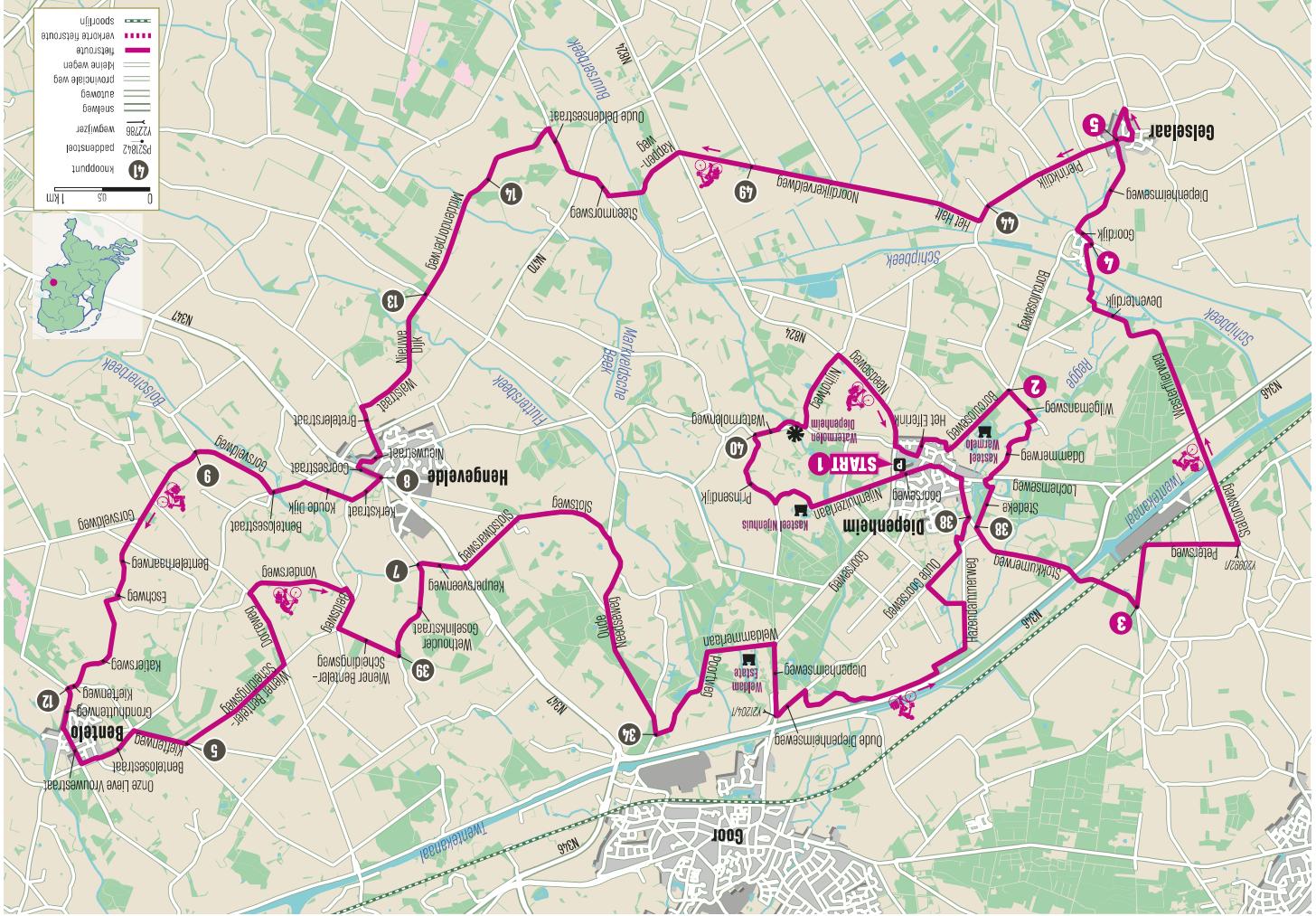
**KUNSTVERENIGING
DIEPENHEIM**
Wisselende exposities in het
centrum van Diepenheim.
kunstuvereniging.nl/de-tuinen-van-diepenheim.nl

TUINEN WARMELD

Engelse en Franse tuinen.

8 X NON URBAN GARDEN
In volgorde van de route:
(1) de water-, (2) tuinen- en kasteelwarmeld.nl
(3) de coloniale waren, (4) see near the bushes, (5) Boomtuin, (6) If bees

**TUINEN LANDGOED
WELDAM**
Franse tuinen. weldam.nl

Carte graphique

naar, net naast een bruggetje, in het water een vistrap, waardoor het stromende geluid van de rivier duidelijk hoorbaar is. Hier vraagt hij om naar de bewegingen van het water te kijken én te luisteren. Zo fiets je van de ene kunsttuin naar de andere, en van de ene buitenplaats naar de andere.

't Warme Lo

Kasteel Warmelo ontstond al in 1315. De vorm veranderde in de loop der eeuwen. Van verdedigbare burcht werd het een stijlvol landhuis, dat door heel wat adellijke families werd bewoond. In 1952 kocht prins Bernhard het landhuis voor zijn moeder, Ariangard von Cramm, prinses zur Lippe-Biesterfeld. Overigens met het geld van koningin Julian.

Geregeled moesten de bewoners van Diepenheim aan de kant springen als Bernhard niet een van zijn nobildes door het dorp scheurde voor een bezoek aan zijn moeder. Ook prinses Beatrix en haar zusjes kwamen er vaak en graag. Begrijpelijk niet al dat groen, de rust en de praktische tuinen. Ze noemden het huis 't Warme Lo. De Franse tuinen in de stijl van de zeventiende eeuw, met bloemrijke borders en een rococoivier, kun je in en rond de zomer bezoeken.

Duizend tonen groen

Al die kasteeltjes en kunstuinen – met kleine k-zorgen ervoor dat je in en rond Diepenheim regelmatig even afstapt, en er dus langer blijft hangen. Daarna is het leuker doorfietsen in het Twents coulisseland: een lappendeken van kleine percelen, heggen en houtwallen. Green weg is er recht. Achter elke bocht wacht je een nieuwe verrassing. Misschien wel de mooiste aan het einde van de tocht: het Gazebo van Diepenheim. Ook hier natuur als sculptuur. De Belgische Urban Mulders (1945-2002) legde een tuin aan met 1.393 soorten hostas's, omzoomd door een dubbele rij van 136 rode beukken.

"Een onlijsting van een schilderij dat is opgebouwd uit duizend tonen van groen." Leuk weefje: de hosta kwam via de VOC vanuit Azië in Europa terecht. Het stalen kunstwerk Monomet van Lucas Lengt staat er aan de rand en is over een gemaal van Waterschap Vechtstromen geplaatst. Als een soort oranjeroede monoliet rijst het uit de tuin onhoog. Via een trap kom je uit op een hoger plateau en kun je al die soorten hosta's van bovenaf bekijken. Ze dragen namen als *Een Lied*, *Blade Runner* en *Wrinkles and Grinkles*. Met hoofdletters, dat dan weer wel.

De natuur is kunst; de kunstenaar moet dat zichtbaar maken

eerste deze tocht was *de Waterlelies* van kunstenaar en bioloog Herman de Vries. De tuin langs de lange opritlaan naar Nijenhuis is een ode aan de Duitse natuurwetenschapper en filosoof Gustav Theodor Fechner (1801-1887), een rijker met waterlelies in de gracht van een voormalige havezate. Na een periode van oogklaak hadden kon Fechner weet een bloeiende waterlelie zien. "Met grote verwondering kijk ik naar de bouw en het leven van de plant", riep hij destijds verrukt. En daarin herkent de vries zijn eigen standpunt over kunst en natuur. "De natuur is kunst; het is de taak van de kunstenaar dat zichtbaar te maken", vindt de vries. Overigens schrijf je zijn voor-en achternaam zonder hoofdletters. "Kleine letters, omdat er geen hiërarchie tussen de dingen bestaat. Ik stel daarom dat kunst niets voor de natuur kan betekenen, maar dat de natuur kunst in zichzelf is." Kunst zonder poeha dus, eigenlijk ook niet een kleine 'k' geschreven.

Luisteren naar water

Aan het einde van de tocht kom je in Diepenheim nog drie tuinen van de vries tegen, een winter-, seringen- en een vlindeertuin. Ze lopen alle drie in elkaar over. "Het gaat er om de zintuiglijkheid, vooral om het ervaren van geuren en de poëzie die daar vanuit gaat." Maar voor het tuiken moet je nog even wachten, eerst zet je je oren in werking. Net na buitenplaats Nijenhuis passer je de ouewoudse watermolens Den Haller, een mooi plekje om er op een bankje naar het ruissende water van het rondraaiende rad te luisteren. Verderop, even na buitenplaats Westerflier, is nog een natuurlijk kunstwerk van de vries: *see hear the bubbles*. Daar waar de Regge ontspringt, maakte de kunste-

ROUTE DIEPENHEIM

1

De Start is vanaf parkerterrein naar de weg en RA, asfaltweg op. Bij KP4,0 ri. 70 maar op kruising met voorrangsweg KP-route verlaten en RA, fietspad op. In **Diepenheim** te afslag LA (*Haaksbergerstraat*) 2e afslag LA (*Het Eeffermink*). Einde straat, op T-kruising LA (*Borculo*-weg).

2

2e afslag RA (*Wilgemanweg*). Na houten brug direct RA, verhard fietspad op. Einde weg, op T-kruising RA, asfaltweg en te LA. Door toegangshek (*Stedeke 1 - 5*). Op einde RA. Einde pad door toegangshek en op aansluiting met asfaltweg LA. Later met brug over weg en water. Over spoorwegovergang.

3

1e afslag LA (*Oude Borculo*-weg). Einde pad RA en direct LA (*Petersweg*). Op kruising bij Y20992/71 LA, asfaltfietspad en later spoorwegovergang over. Met brug over (*Twentekanaal*). Op kruising met verkeersweg RD (*Westerdierweg*). Met houten brug over (*Boven Regge*), te afslag RA, over veerrooster, later rivier oversteken.

4

Einde pad, op T-kruising LA, asfaltweg op. Op T-kruising RA en brug over in **Geselaar** op kruising RA (*Van Beenvoordstraat*) en op driesprong rechts aanhouden. Te afslag LA (*Dorpstraat*). Einde straat op T-kruising LA (*Diepenheimseweg*).

5

Op kruising RA (*Pieninkdijk*). Bij KP4,4 - 49 - 14 - 13 - 8 - 9 - 12 - 6 - 39 - 7 - 34 ri. maar op einde Klinkerpad, op T-kruising met weg KP-route verlaten en RA (*Diepenheimseweg*). Bij Y21204/1 LA. te afslag RA verhard fietspad op. Na brug RA, verhard fietspad op naar 38 ri. 40 en terug naar Start.

Afstand 55 km

Start vanaf parkerterrein aan de Goorweg in Diepenheim

Autonavigatie

NS2/11987 E6 33.595

Afkoortingen

LA = Linksaf

RA = Rechtsaf

RD = Rechtdoor

Y = Wegwijzer

PS = Paddenstoel

KP = Knooppunt

ri. = Richting

FietsActief route-archief

Je vindt hier volledige routeverhaal plus de beschrijving terug op fietsactief.nl/routediepenheim

Speciaal voor abonnees